

Genforeningsmindesmærkerne i Thisted Amt.

DER er siden Genforeningen rejst i Hundredvis af Mindesmærker, Tallet ligger omkring 400.

Ejendommelige og smukke Mindesmærker.

Ejendommelige, idet de fleste Mindesmærker plejer at være af en ganske anden Art; rejst til Minde om fremragende Personligheder, Førere, Krigsbegivenheder o. l. Genforeningsmindesmærkerne er paa sin Maade Sejersminder; men af en hel anden Betydning end f. Eks. Krigsmonumenterne. Her fortælles om den vidunderlige Sejr i 1920, som vil staa med gylden Skrift i vort Fædrelands Historie; og de vidner om hvad Folkekraft og Folkedaad, skabt af de to stærkeste og værdifuldeste Egenskaber i dansk Folkekarakter: Trofasthed og Hjemkærlighed, formaar. De er ikke rejst til Minde om en enkelt Persons Værk, men om de Tusinde Hjems Værk og Virke.

Intet andet Land bar noget tilsvarende; det eneste, som i nogen Maade er i Slægt hermed, er det norsk-svenske Mindesmærke om Freden i 1905, rejst saaledes, at den ene Halvdel af Monumentet staar paa svensk og den anden Halvdel paa norsk Grund.

Men ikke alene ejendommelige ogsaa smukke er disse Mindesmærker, som de staar paa bred Fod ud over Landet, rejst af Folkets jævne Lag; deres Skønhed og Kraft er Enkelthed og Troværdighed.

De fleste Genforeningsminder er rejst i Enighed og Fællesskab af Sognets eller Byens Folk, og staar som Følge heraf i Reglen midt i Landsbyen, ved Forsamlingshuset, paa den gamle Kirkepold, Pladsen foran Kirkegaardslaagen, eller paa den fordums Bystævne-Plads, som igen har ført til, at Minde og Plads er formet som midalderligt Bystævne Ikke saa faa Steder har man fyldt gamle stinkende Gadekær eller Branddamme, Nutids "Køkkenmøddinger", hvor Landsbyens Ragelse til liden Pryd, men stort Bedærv laa henslægt.

Mange Enkeltmænd har dog ogsaa rejst Genforeningsminder, og flere har senere, naar Mindet var færdig og Arbejdet gjort, skænket det til Sognet, Byen eller en Forening. Det mest imponerende er rejst af Gaardmand Peter Madsen Petersen, Stabrand paa Djursland, som har genopført en gammel sløjfet Kæmpehøj, hvilket har taget Maaneders Arbejde, rejst en Mindesten paa Højen og indhugget et Vers, hvorom P.M.P. selv siger, at det kom af sig selv, medens han arbejdede paa Højen. Og da det hele var færdig blev det tillige med 1 Td. Land skænket til Sognet. Et vældigt Arbejde, en betydelig Gave! Det kostbareste rejst af Direktør Fr. Hansen, Helsingør, en 7 m høj Obelisk til ca. 10,000 Kr. Det ejendommeligste findes i en stor Kæmpesten midt ude i det rindende Vand i Tostrup Aa, hvor der af en ung Mand er indhugget:

Sønderjylland
9/7 - vundet - 1920.

Ikke af saa faa Foreninger: Borger, Foredrags, Ungdoms, Landbo, Husmands og lign. Foreninger; ved flere Børnehjem og mange Skoler, særlig Højskoler, er der rejst Mindesten; i Almindelighed slæbt dertil af Skolens Elever.

Mange kønne Historier, gamle Sagn o. lign, knytter sig til flere af Stenene, der tidligere har været "Skelsten", "Offersten", fra en Jættestue e. l.; ligeledes kan der fortælles en Uendelighed af morsomme og kønne, ja næsten rørende Træk om Rejsningen af de ofte mægtige Granitkolosser. Den største, Esterhøjstenen paa Sjælland, er paa cirka 25,000 kg.

Med enkelte Undtagelser er alle Minderne Natursten, hvis Udsmykning for de flestes Vedkommende indskrænker sig til Indskriften. Denne kan saa til Gengæld være meget smuk; enkelte Steder indhugget med de ældste danske Runer. En Krone over et kongeligt Chr. IX. eller Chr. X er dog ret almindelig; ofte i Tilknytning til Aarstallet 1860-1920. Det danske og slesvigske Vaabenskjold findes paa over 20 Sten.

Mange smukke Billedsymboler kan nævnes: En Stjerne, en Firkløver, en opgaaende Sol, Haabets Anker i Kærlighedens Ring, en brudt Lænke, Guldhornene, to mødende Hænder o. l.

De indhuggede Symboler saa vel som Indskrifterne, der ofte er hentet fra et kendt Digt eller en folkelig Sang, er som Helhed jævne og smukke, sande og troværdige!

Skal der saa til Slut i denne Oversigt over Danmarks Genforeningsmindesmærker, der tillige her er brugt som Indledning til Thisted Amts Genforeningsminders Historie, svares paa hvor mange Minder der er rejst, kan der ikke svares nøjagtig, da der ikke findes nogen samlet Fortegnelse over disse Mindesmærker. Undertegnede har faaet nogenlunde fyldig Kendskab til og Oplysning om ca. 320; men der findes mindst 400. Jeg haaber i Løbet af Sommeren 1925 at kunne faa indsamlet Oplysninger om de resterende; for derefter at forsøge og skrive deres samlede Historie. Her i Historisk Aarbog skal Thisted Amts Genforeningsminders Historie meddeles i alfabetisk Orden:

Genforeningsstenen i Fjerritslev.

Den største Sten, en Kæmpe paa 10,000 kg, er rejst paa Fjerritslev Kirkegaard til højre for Fliserækken op til Kirkens Indgangsdør. Stenen staar smukt med en Rosengruppe foran, indrammet af en Ligustrumhæk. Soklen søges dækket af Vedbend, og bag Stenen er

rejst en Flagstang. Stenen er fundet paa en Mark Nord for Kirkegaarden, Syd for Byen. Transport og Opsætning besørgetes pr. Blokvogn fra Aalborg ved Brøndborer Kristensen, Fjerritslev Mark.

Billedhuggerarbejdet er udført af Roulund & Co., Aalborg. Og Inskriptionen forfattet af daværende Manufakturhandler Kristensen, Fjerritslev, som ved en udskrevet Konkurrence af et Udvalg, bestaaende af 5 af Byens og den nærmeste Egn Mænd, fik antaget Verset, som er indhugget i Stenen:

. 1864 .

TUNGT I TRANGE TIDER
TRAADTES SORGFYLDT STI.

. 1920 .

DAG FOR DANMARK LYTE.
NATTEN DROG FORBI.

Samme Udvalg, som valgtes ved et offentligt Møde, hvortil alm. Indbydelse udgik, lod

Genforeningsstenen i Fjerritslev

Indsamlingslister cirkulere, hvorved Midlerne fremskaffedes; ligesom de ordnede alt vedrørende Stenens Rejsning og Afsløring. Denne fandt Sted 26. Juni 1921 med Gudstjeneste ved Provst Chr. Bech, Kollerup; Fjerritslev Spejderkorps og Frivillig Drengesforbund paraderede, hvorefter der var Afsløringshøjtidelighed ved Realskolebestyrer, Pastor B. Thorlacius Ussing, Fjerritslev. Umiddelbart, herefter var der fælles Kaffebord for alle, der vilde deltage. Her holdt Lærer Hedelund, Aalborg, Festtalen, og Thorlacius-Ussing reciterede et novellistisk Essay over Inskriften: "Tungt i trange Tider", som senere har været aftrykt i "Fjerritslev Avis", "Thisted Amts Tidende" og Landmandsalmanakken for 1923; hvor der er Illustrationer af Poul Steffensen.

Kirkebestyrelsen værner om og vedligeholder Monumentet.

Genforeningsstenen i Flade.

Da det efter Afstemningen i Sønderjylland var bestemt, at den nordlige Del af Sønderjylland skulde genforenes med Moderlandet, traadte paa Initiativ af Gaardejer Niels Bukh i Flade en Kreds af Mænd sammen for at drøfte Muligheden af Rejsningen af et Mindesmærke, der skulde vise Glæden og Taknemmeligheden over Sønderjydernes Trofasthed. Der var god Stemning for Sagen, og en Mængde Bidrag blev tegnet til at afholde Udgifterne.

Stedet, hvor Stenen skulde rejses, blev midt i Byen paa en aaben Plads; Stenen blev taget ved det nordvestlige Hjørne af Kirkegaardsdiget; og det meste Arbejde udført af unge Mænd fra Sognet.

Stenen blev rejst paa en Stendysse og indhegnet. Den blev ført paa Plads den 20. Juni 1920.

Inskriften er:

Minde
om Genforeningen
1920.

Under Stenen blev lagt en Flaske indeholdende Oplysninger om Dato, Aar og Anledning til Stenens Rejsning, samt et Vers, forfattet af Højskolelærer Peder Bukh, Ollerup:

Tabt, kan atter vindes,
gemt, kan atter findes.
Vi som vandt, og I som finder
sammen knytter vore Minder.

Galtrup Højskoles Minde- og Genforeningssten.

Denne Sten er en dobbelt Sten, idet den staar som Mindesten over Højskolens Grundlægger A. Chr. Poulsen Dal, der i 1864 aabnede Galtrup Højskole, og tillige Mindesten om Genforeningen. Dette er dog slet ikke noget enestaaende. Der findes f. Eks. dobbelte Sten ved Vestbirk Højskole, Pjedsted Kommune-Skole, paa Aalborg nye Stadion og Ryes Skanser paa Helgenæs, mindende henholdsvis om de i Verdenskrigen faldne sønderjydske Vestbirkelever, Skolen, en af Christian IV.s gamle Rytterskoler, 200 Aars Jubilæum, Stadions Giver og Aabningen heraf og 75 Aars Dagen for de i 1849 af General Rye opførte Skanser.

Om Stenen fortæller forhenværende Højskoleforstander Jakob Lykke, nu Valgmenighedspræst i Odder, følgende i Galtrup Højskoles Aarsskrift:

... "For mange Tusind Aar siden er den af den store Isbræ bleven baaret fra Norge ned til Solbjerg Kær ved Præstbro. Der laa den nu paa Bunden af den

dybe Grøft ("Aaen"), mere end halvt skjult af Brinkens Sand og Tørvejord. Allerede i flere Aar havde jeg gaaet og haft et godt Øje til den Sten, men først for et Aars Tid siden fik jeg spurgt Ejeren af det paagældende Kærskifte, Gaardejer Poul Jensen i Solbjerg, om vi maatte faa den op i Højskolens Have til en Mindesten for Povlsen Dal. Poul Jensen gav velvilligt sit Samtykke; men jeg tror næsten, det var med et lunt Blink i Øjet. Han vidste jo, at Stenen var en Kæmpekarl og næppe selv vilde kravle op af sit dybe Leje.

Op maatte den imidlertid. En hel lille Skare af Højskolens sagkyndigste og arbejdsmodige Venner og Naboer forenede sig til Raad og Daad. Adskillige andre sluttede sig til ved Lejlighed. Og om Aftenen d. 10. Juni løftedes Stenen paa en Blokvoan og førtes med et mægtigt Menneskeforspand op til Højskolens Have."

Genforeningsstenen i Galtrup

Naar Ringer og Graver Niels Holst, Øster Jølby, var saa optaget af Transporten, at han i sin Ivrighed kørte over sin egen Træsko, saa den aldrig blev til Træsko mere, og Lilletaaen blev knust, hvilket desværre senere havde de alvorligste Følger, kunde der maaske allerede deri ses og anes en vis Skæbnens Tilskikkelse, at Ringer og Graver var særlig udsat; thi i Bjerreby ved Hjørring maatte nævnte Embedsmand lide samme Overlast. Dog, da han dér øjeblikkelig opløftede et frygteligt Klagehyl, indskrænkede "Ulykken" sig til en smadret Træsko. Klage og Veraab reddede Lilletaaen. Samme Sted havde man 4 Spand Heste som Tilskuere, medens Folkemængden sled og svedte ikke Angstens, men Slidets dyre Sved.

"Det var jo til Minde om Povlsen Dal, vor store Sten skulde rejses. Saaledes havde min Tanke været allerede for flere Aar siden, og det var for dette Øjemed, Poul Jensen gav os Lov til at tage den. Men nu faldt det jo saa, at vi netop i Aar 1920 her som overalt i Landet havde noget andet stort og glædeligt at mindes: *Sønderjyllands Genforening med Moderlandet*. Det laa da nær at prøve paa, om ikke Mindestenen for Povlsen Dal ved sin Indskrift, paa en nogenlunde naturlig Maade, tillige kunde gøres til en Genforeningssten. Der var Plads nok til en stor

Indskrift. Men det kostede unægtelig meget Hovedbrud at finde en Løsning, og den, vi saa endelig blev staaende ved, var vel næppe helt tilfredsstillende.

Maaske var Opgaven, i sig selv uløselig. Og dog kunde vel den Omstændighed, at Povlsen Dal netop begyndte sin Skolegerning her i 1864, gøre det naturligt for os, som fik det "Morgengry", der ved Guds Hjælp kan blive til en "ny Dag" for Danmark, paa en Gang at mindes ham og alle de mange andre, der under Nederlagets "Aftensky" viiede "vor gamle Mor" deres Manddomskræfter".

Stenen, som blev afsløret ved Højskolens Elevmøde d. 27. Juni 1920, bærer følgende Indskrift forfattet af Jakob Lykke:

A. CHR. POVLSSEN DAL AABNEDE SIN HØJSKOLE HER

1864.

MINDES SKAL I MORGENGRY
DE, SOM UNDER AFTENSKY
VILDE VÆRE MED AT BÆRE
DANMARK IND I DAGEN NY.

1920

REJSTE VENNER AF SKOLEN DENNE STEN.

Genforeningsstenen i Karby.

Stenen, som er en ca. 1³/₄ m høj paa Forsiden ru hugget Granitsten, staar paa det for Karby Bys Borgere yndede Søndagsopholdssted Aarbjergtaarn, som er en høj og mod Fjordsiden stejl Bakke, der vender ud mod Fjorden som et lille Forbjerg; hvor den stedlige Foredragsforening ligeledes gennem flere Aar har afholdt Sommermøder og Fester.

Et Udvalg, bestaaende af Sognefoged Kresten Olesen Steffensen, Gdr. Hans Futtrup og Lærer Frederik Saabye, havde til Opgave at forfatte Indskriften:

Minde
for
1920.
Haab
om
Dannevirke

der efter nævnte Udvalgs Mening skal udtrykke varig Glæde over Genforeningen i 1920; men ogsaa ligesaa varigt et Haab om, at Thyra Vold maa komme til at ligge inden for Danmarks Grænser. Dette Haab bør ikke ties til døde, men lægge Opfyldelsen deraf i Guds Haand.

Stenen er rejst i 1922 uden Afsløringshøjtidelighed. Beboerne i Karby og omliggende Byer har ydet Bidrag til dens Rejsning, hvorimod Sognets fjærnest boende Befolkning ikke har Del deri.

Genforeningsmindet i Nors.

Midt i Nors By ligger et Stykke Fællejord paa ca. 1000 m². Det er en smuk aaben Plads omgivet af Præstegaardshaven mod Vest, Kirkegaarden mod Syd, Skolegaardshaven mod Øst, Villa Tabors Have mod Nord, desuden Mølle, Købmands-, Smedeforretning o. s. v., og Byejejen gaar derfor tæt forbi samme Jordstykke.

Da der i Gyldenaaret 1920 rejstes Genforeningsminder trindt omkring i Landet, foreslog Lærer A. C. Jensen Fælledejerne, hvis Formand er Sognefoged Lars Vestergaard, at lade Pletten indrette som middelalderligt "Bystævne" ganske ligt Bystævnet fra Davinde paa Fyn (se C. C. Larsen: Det d. Landbrugs Hist. samt "Landmandsbogen") og dette Forslag vandt Tilslutning.

Sylvesterdag 1920 plantedes et ca. 4 m. højt Lindetræ paa Bystævnets Midte, der forud var kulegravet og kultiveret. Det foregik uden særlige Festligheder, da "Dagen" ikke var averteret, og da Vejret var daarligt, mødte kun ganske faa af de nærmestboende, der udtalte Ordene: "Ledet er i Lave! Sønderjyderne skal ikke blive glemt", og hjalp til med Træets Plantning. Senere er 12 tilhuggede Granisten stillede i Kreds om Træet. 4 smukke Bænke er opstillet med Ryggen til Træet, som Værn for dette, og om Sommeren tillige et yndet Hvilested for gamle og unge. Paa den smukkeste af Stenene blev der sidst paa Aaret 1924 indhugget Genforeningsdatoen:

15/6 1920.

Hele Bekostningen ca. 100 Kr. er afholdt af Fælledejernes Kasse, og Fællesejerne vedligeholder Mindet.

Sdr. Knudsgaards private Genforeningssten.

Gmd. Jørgen Overgaard har paa sin Ejendom, Sdr. Knudsgaard, der er beliggende paa en Bakke mellem to Gravhøje, opstillet en Genforeningssten. Den er rejst paa den mindste af de nævnte Gravhøje i Haven Nord for Gaarden. Det er en ret stor 1½ m. høj, raa og utilhugget Granitsten af en pæn Form, der paa Cementsokkelen bærer Indskriften:

Minde
om
Genforeningen
d. 15/6 1920.

Stenen er ved Foraarspløjningen fundet umiddelbart Øst for Gravhøjen, og blev opstillet og i al Stilhed afsløret Valdemarsdag 1920.

Thorup Genforeningssten

staa paa en ryddet Festplads ca. 70 m Nord for Plantørboligen i V. Thorup Plantage. Stenen, hvis Vægt er ca. 5000 kg, er rejst af Thorup Borgerforening, ligesom fremtidig Vedligeholdelse paahviler denne, hvis Medlemmer gratis har udført alt Arbejde vedrørende Transport og Opsætning.

Indskriptionen, forfattet af Lærer Th. Gaardbo, lyder:

1864-1920.

Trofaste Danske i Udlændigheds Dage
Velkommen hjem
Velkommen tilbage.
Rejst paa Genforeningsdagen
1920.

Selve Afsløringen fandt Sted ved en lille Festlighed Genforeningsdagen 1920, hvor Pastor Rossen, Thorup, nu i Agerskov, Sønderjylland, holdt Afsløringstalen.

Tingstrup Genforeningssten.

Stenen er rejst i Skolegaarden i Tingstrup, Thisted Landsogn, ved Hjælp af Bidrag fra Beboerne i hele Sognet. Indsamlingen er foretaget af Gdr. Chr. Back,

Genforeningsstenen i Tingstrup

Tingstrup, Gartner N. Pedersen, Australiasminde, Tingstrup, og Gdr. Harald Kirkegaard, Faartoft. Disse tre Mænd har ordnet alt vedrørende Stenen fra Begyndelsen til Indvielseshøjtideligheden, der overværedes af en Forsamling paa ca. 300 Mennesker. Denne fandt Sted i December 1920 og foretoges af Amtmand Lehmann, Thisted. Efter Afsløringen samledes de tilstedeværende til Kaffe i Skolens Gymnastiksal, hvor Pastor Møller, Thisted, o. fl. førte Ordet.

Stenen er fundet i en nærliggende Grusgrav, og Udsmykningen er foretaget af Billedhugger Jensen, Thisted. Indskriften, forfattet af Gdr. Chr. Back, Tingstrup, og indhugget med runelignende Bogstaver, lyder:

Mindes skal i Fremtids Dage
Sønderjylland kom tilbage.

Under Indskriften findes det slesvigske Vaabenskjold med de to Løver og paa hver Side af Skjoldet Aarstallene 1864 . . 1920, samt Kong C. IX og C. X's Navnetræk.

Den fremtidige Vedligeholdelse er overdraget til Kommunalbestyrelsen.

Genforeningsstenen ved Ørndrup

er rejst paa Møllebakken 47 Fod o. H. Øst for Ørndrup Hovedgaard af Godsejer N. Voetmann, der har overdraget den til Kommunen. Den er ogsaa rejst saaledes, at den staa paa Kommunens Grund, og der er tilført Karby-Hvidbjerg-Redsted Kommunes Forhandlingsprotokol en Sogneraad-Vedtagelse, som oplyser, at Stenen ejes af Kommunen, og denne skal frede herom.

Stenen er opstillet, som den er fundet i Bunden af Ørndrups Ladebygning, der indvendig bærer Aarstallet 1747. Det er en raa tilhugget Granitsten paa ca. 3 m og godt ½ m i Kvadrat. Den er efter al Sandsynlighed i sin Tid tilhugget til Syldsten til Ladebygningen. Den staa ca. 1 m i Jorden, nedstøbt i et Fundament af Agersten og Cement, saa den flytter sig ikke af sig selv.

Indskriften er bestemt af Hr. og Fru Godsejer Voetmann og lyder:

Sønderjylland
vundet
1920
N V. J. V.

Fra Møllebakken er der en vid og herlig Udsigt til alle Sider, og ved Stenen er anbragt en Naturbænk, der vedligeholdes af Ejeren af Ørndrup.

Selve "Afløringen" foretoges i al Stilhed og uden generende Deltagere i Højtideligheden af Godsejer Voetmann og hans 14- og 8-aarige Sønner. Godsejeren holdt en lille Tale til sine to Dreng, fortalte lidt af Sønderjyllands Historie og forklarede dem Sagens og Øjeblikkets Betydning. . . . Det har sikkert for de to unge været en højtidelig Stund og den bedste Historietime i deres Skolegang.

Genforeningsstenen i Øster Assels

er rejst i et af Købmand N. C. Rasmussen og Hustru i 1913 skænket lille Anlæg, eller rettere i et

Hjørne af den til samme Anlæg hørende Legeplads for Kommunens Børn.

Paa Stenens Forside er af Billedhugger Rasmussen, Nykøbing, indhugget følgende Indskrift:

Genforeningen
1920.

Beboerne i Ø. og V. Assels Kommune har rejst Stenen og i Flok og Følge transporteret den paa en Blokvogn fra Findestedet i en Skelgrøft ved Sillerslevøre ca. 2 km fra Øster Assels. Det er en meget anselig Sten, 1,95 m høj, 1,25 m bred og 1 m dyb. Vægten omk. 5500 kg. Den bærer tydelig Mærke af at være ført hertil i Istidsperioden, da den er slebet eller skuret glat paa den Side, der laa nedad, medens den er ru paa de andre Kanter; den er af Rhombeporfyre, en Stenart fra Kristiania Fjord i Norge.

Afløringen fandt Sted Genforeningsdagen den 9. Juli 1920 og formede sig som en ualmindelig stemningsfuld og smuk Festlighed, der overværedes af en stor Folkemængde.

Festen tog sin Begyndelse i Kirken, der var smukt pyntet med Bøgeløv, Blomster og Flag. Gudstjenesten, hvor det for Aalborg og Aarhus Stift autoriserede Liturgi fandt Anvendelse, overværedes af en talrig Forsamling og fik ved Pastor Edslevs tankevækkende Prædiken et overordentlig festligt Præg. Teksten for Prædiken var Ps. 118, 24-29:

"Dette er Dagen, som Herren har gjort".

Til Festen om Eftermiddagen var alle Kommunens Veteraner (7) og Skolebørnene indbudt. Pastor Edslev, som var den Mand, der bar Hovedparten af Dagens

Genforeningsstenen i Øster Assels

Byrder, mindedes i en gribende Tale det store og betydningsfulde, der var sket ved Genforeningen, hvorom Stenen for nuværende og kommende Slægter skulde staa som et Minde.

Først ved 11-Tiden sluttede denne vellykkede Fest, der grundet paa Regn for største Delen maatte afholdes i Forsamlingshuset, med at alle marcherede til Legepladsen, hvor Stenen var rejst, med

Veteranerne og Musik i Spidsen. Her udtalte Pastor Edslev saa til Slut: ”Tak til alle, der har været med til at føre denne Sten til Pladsen. Sjældnen er vel et fælles Foretagende blevet udført med saadan Lyst, som da vi trak Stenen hertil, og nu staar den her med sine omgivende Sten som et Udtryk for en stor fælles Vilje og tilhører det hele Assels. Den skal tale til Efterslægten som til dem, der er nu, om hvad der skete i det store Aar 1920.” Han overgav derpaa Stenen til Sogneraadet og Befolkningen med Ønsket om, at der altid maatte blive fredet om den, hvilket Sogneraadet med Tak lovede at efterkomme.

Der var ikke til denne sjældne og smukke Fest forfattet nogle Sange, men en Mængde af vore smukke Fædrelandssange blev afsungne. Omkring den store Sten er anbragt en Del mindre, saaledes at hele Mindet kan anvendes som Talerstol ved festlige Sommermøder, idet Taleren staar paa en Stenforhøjning bag den store Mindesten.

En Beretning om Stenens Flytning fra Sillerslev til Øster Assels, forfattet af Pastor Edslev, blev i en Flaske anbragt under Stenen og lyder:

”Denne sten førtes 13. juni 1920 i festligt optog fra Sillerslev til dette af købmand N. C. Rasmussen og hustru til kommunen skænkede anlæg. Arbejdet lededes af tømrer N. P. Johansen, Øster Assels, skipper Niels Dam, Sillerslev, og fabrikant M. Bertelsen, Ørding. I det aar var gaardejer J. Chr. Horsager sogneraadsformand, gaardmændene Niels Bjerregaard, Øster Assels, og A. K. Kristensen, Nørgaard, Vester Assels, sognefogder og L. Edslev sognepræst”.

Af de mange Ting, der er at glædes over ved Genforeningsmindesmærkerne, hører ogsaa Maaden og Formen, hvorpaa de er rejst: i Enighed og Fællesskab af Sognets og Byens Folk. Der har været Røster fremme om, at det havde været bedre, om de mange Penge, som forøvrigt for en stor Del er frivilligt Arbejde, havde været samlet til et stort og kolossalt Monument, en Triumfbue eller et Taarn i Fællesparken for Eksempel, men det vilde ikke have været i Overensstemmelse med dansk Folkenatur, der ikke har Plads for Turist-, Attraktioner”!

Nu staar Minderne der ude over Landet og fører deres jævne, danske og folkelige Tale om at:

”Brudt og delt
kan atter vorde helt”.

Gyldenaaret, det hvorom Haabets Kærte i et halvt Aarhundrede har brændt i danske Sind, stærkest i Sønderjylland, hvor det blev nynnet over Barnets Vugge, elsket frem i dets Bøn, givet i Eje som en dyr, en hellig Arv, men en Arv, der skulde vogtes, thi det gjaldt jo Sprog, Jord og Liv, kom som den længselsfuldt ventede Genforenings Dag, den skønneste, vi har oplevet.

Skibelundstenen siger med Kai Hoffmann:

Sværdtid er endt,
det er Plovtid paa ny,
Vennetid, Frændetid,
Grotid og Gry.

Vrigsted Efterskole, i Julen 1925.

Johannes Vellager.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1925, side 19-34)